

С Т А Н О В И Щ Е

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“,
обявен от Югозападен университет „Неофит Рилски“, Правно-исторически
факултет, Катедра „История“, в Държавен вестник бр. 63/01.08.2025 г.

по Професионално направление:

2.2. *История и археология*, научна специалност „*Археология (Римска и
средновековна археология на българските земи)*“,

с единствен кандидат

д-р Мирослава Стоилова Георгиева

Доктор Мирослава Георгиева е възпитаник на Югозападния университет „Неофит Рилски“, Благоевград, където през 2000 г. се дипломира като магистър „Историк и учител по история“. В периода 15.11.2002–15.05.2006 година тя е редовен докторант по археология в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Правно-исторически факултет, Катедра „История“, където успешно защитава дисертация на тема: „Погребални практики в Югозападна Тракия през римската епоха (I – IV век)“, по научната специалност 05.03.12 „Археология (вкл. нумизматика, епиграфика и палеография)“, с научен ръководител проф. дин Людмил Гетов.

Мирослава Георгиева, в продължение на двадесет години (от 2005 до момента), работи като преподавател в Катедра „История“. Първоначално започва като хоноруван асистент, а от 2013 г. е редовен главен асистент и води упражнения и лекционни курсове по римска и средновековна археология, църковна архитектура, музеология, история на изкуството и др. Има разработени лекционни курсове в образователно-квалификационните степени „Бакалавър“ и „Магистър“, води практически занимания на студенти, занимава се с ръководство на дипломанти. От началото на 2018 г., със Заповед на министъра на културата, е вписана в Регистъра на археолозите в Република България.

Научните интереси на д-р Георгиева са свързани с разработването на теми, засягащи средновековната археология и църковната архитектура в Югозападна

България. Тя проявява интерес и към археологически паметници от римската епоха. В резултат на тези проучвания Мирослава Георгиева публикува и първата си книга със заглавие *„Могилни гробни комплекси в Югозападна Тракия през римската епоха (I – IV век)“*, основаваща се на част от дисертационния труд на авторката.

На обявения конкурс за доцент д-р Георгиева се явява общо с петнадесет публикации, поместени в различни научни издания (вж. приложения Списък на публикациите). Сред тях две самостоятелни монографии, пет студии и осем статии. Представеният хабилитационен труд е на тема: *„Църковната архитектура в Югозападна България (IX – XVII век)“*, Благоевград 2024 г. и е с обем от 380 страници като включва редица планове, карти и снимки. Изследването се базира на класическа структура, изградена от три глави, очертаващи различни области на научното дирене. Монографията съдържа и подробна въвеждаща част, заключение, списък на използваната литература, две приложения (Приложение №1 – Типологическа класификация на църковните сгради (IX – XVII век) и Приложение № 2 – Каталог на църквите), списък на съкращенията и резюме на английски език.

Монографията си поставя за цел да представи една цялостна картина на църковната архитектура в Югозападна България (основно в дн. област Благоевград). Това е един обобщен труд, в който намират място редица примери на храмовата архитектура в посочения ареал. Изследването е базирано основно на сведенията от археологическите проучвания и наблюдения, направени през годините. Данните от теренната работа са дообогатени с представянето на писмените извори, свързани с темата на проучване. Хронологическият обхват на изследването е изключително широк – започва от епохата на Първото българско царство и достига до XVII в.

Въвеждащата част на книгата представя същността и структурата на монографичния труд и е основополагаща. В нея са посочени физико-географската и историко-археологическата характеристика на региона. Авторката отбелязва основните градски центрове по долината на р. Струма и поставя акцент върху историята на Мелник и Петрич, както и върху някои труднодостъпните крепости

– при Илинденци, Горно Спанчево, Калиманци, Крупник, Симитли и пр. Обърнато е внимание и на долината разположена по горното и средно течение на р. Места и крепостите, намиращи се там. Във въвеждащата част М. Георгиева детайлно проследява и историята на проучванията, имащи отношение към темата на нейната монография.

По-нататък изложението следва един общ план на разгръщане на материала. И в трите глави, в началото е направен преглед на църковната архитектура, като след това е представено разпространението на култовите сгради по долините на реките Струма и Места през избрания период. Представени са редица примери на храмовата архитектура не само от региона на изследване, които позволяват на д-р Георгиева да достигне до логични и обосновани изводи и заключения. И в трите части на труда култовите комплекси от Югозападна България са представени в контекста на общото развитие на църковната архитектура из българските земи. В края на всяка глава е представена типология и характеристика на църковните сгради през разглеждания период.

В първата глава от монографията, озаглавена: „Църковната архитектура в Югозападна България през Първото българско царство (края IX – началото на XI век)“, авторката се спира на няколко емблематични примера на църковни сгради, намиращи се в ареала на изследване. М. Георгиева справедливо изтъква, че през разглеждания период най-разпространеният вид храмова архитектура е базиликалният тип църква. Едновременно с това в книгата е отделено място и на триконхалните църкви, издигнати на територията на югозападните български земи в епохата на Първото българско царство. Изложението е съпътствано и от богат снимков материал, карти, схеми и планове на църкви, поместени в края на първата част от изложението.

Втора глава носи заглавието: „Църковната архитектура в Югозападна България през Второто българско царство (края на XII – края на XIV век)“ и започва с преглед на църковната архитектура из българските земи през византийското владичество и в епохата на Второто българско царство. По отношение на църковните сгради по долината на река Струма авторката сполучливо поставя основен акцент върху храмовете в Мелник, върху тези от

района на Петрич, както и върху редица други култови сгради, изградени в рамките на избраната хронологическа рамка. Що се отнася до църквите, издигнати в епохата на Второто българско царство и разположени по поречието на Места, д-р Георгиева посочва девет храма от периода на Средновековието, част от които все още не са достатъчно добре проучени. В тази част на монографията са представени над тридесет църкви, като авторката отбелязва тяхната история на възникване и проучвани. Едновременно с това д-р Георгиева представя и типология на въпросните храмови комплекси. Естеството на представения тук материал превръща втората глава на монографията в най-обемната част на книгата.

Третата глава е под надслов: „Църковната архитектура в Югозападна България през Късното средновековие (XV – XVII век)“ и отразява промяната в храмовата архитектура по българските земи, наложена от завладяването на Балканския полуостров от османските турци. В изложението е проследена съдбата на редица църкви и манастири, издигнати още по времето на Второто българско царство и преминали през редица превратности, предизвикани от налагането на новата вяра на Балканите, и в частност из района на Благоевградско. Налага се заключението *„че въпреки османското завладяване в археологически проучените църкви в изследваната област не са установени разрушения от края на XIV – XV в. Такива са засвидетелствани през втората половина на XVI в. и са резултат от големите земетресения през този период“*.

На базата на цялостното си проучване авторката правдиво прави заключение в книгата си, в което се отбелязва, че църковната архитектура в Югозападна България през периода на Средновековието (IX – XVII в.) е представена от три основни типа култови сгради, следващи своите специфики през отделните периоди – базилики, еднокорабни църкви и триконхални църкви. Тези „строителни модели“ следват общите тенденции в развитието на архитектурата в българските земи. В същото време д-р Георгиева очертава някои регионални специфики, характерни като цяло за югозападните български земи през средните векове.

Изследването е с приносен характер, тъй като представя широката картина на църковната архитектура в Югозападна България, обрисувана основно на базата на данните от археологическите проучвания. Авторката издирва, систематизира и анализира богатата палитра от сведения за средновековните култови комплекси в района, като предатира някои от църковните сгради. Изработена е типологическа класификация на срещаните се в района църковни сгради, като са посочени техните планови схеми и фасадно-декоративни особености. Колегата Георгиева установява функционалната характеристика на църковните сгради в съответния исторически период.

В заключение бих искала да изтъкна, че цялостната научна продукция на д-р Мирослава Георгиева съответства напълно на изискванията за заемане на длъжността „доцент“, съобразно Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и дори надвишава изискуемите показатели. Представената „Справка за научните приноси“ отразява достатъчно добре приносните моменти както в хабилитационния труд, така и в останалите изследвания на кандидатката.

Всичко казано дотук ми дава основание да подкрепя избирането на гл. ас. д-р Мирослава Стоилова Георгиева на академичната длъжност „доцент“, за което ще гласувам и на заключителното заседание на Научното жури по този конкурс.

гр. София,
30.10.2025 г.

Подпис:
/доц. д-р Елена Костова,
ИИСТИ – БАН/

OPINION

on the competition for the academic position of “**Associate Professor**”,
announced by the South-West University “Neofit Rilski”, Faculty of Law and History,
Department of History, in the State Gazette No. 63/01.08.2025
in the Professional field: 2.2. *History and Archaeology*, Scientific specialty
“*Archaeology (Roman and Medieval Archaeology of the Bulgarian Lands)*”,
with a single candidate

Miroslava Stoilova Georgieva, PhD

Dr. Miroslava Georgieva is a graduate of the South-West University “Neofit Rilski” in Blagoevgrad, where in 2000 she earned a Master’s degree as a “Historian and Teacher of History”. Between November 15, 2002, and May 15, 2006, she was a full-time doctoral student in Archaeology at the South-West University “Neofit Rilski,” Faculty of Law and History, Department of History. There, she successfully defended her dissertation on the topic “*Funerary Practices in Southwestern Thrace during the Roman Period (1st–4th century)*” in the academic field 05.03.12 “Archaeology (including Numismatics, Epigraphy, and Paleography),” under the supervision of Professor D.Sc. Lyudmil Getov.

For the past twenty years (from 2005 to the present), Miroslava Georgieva has been working as a lecturer in the Department of History. She initially began as a part-time assistant lecturer, and since 2013 she has held the position of full-time senior assistant professor. She teaches seminars and delivers lecture courses in Roman and Medieval Archaeology, Church Architecture, Museology, History of Art, and other related subjects. She has developed lecture courses for both Bachelor’s and Master’s degree programs, conducts practical training for students, and supervises diploma theses. Since the beginning of 2018, by Order of the Minister of Culture, she has been entered into the Register of Archaeologists of the Republic of Bulgaria.

Dr. Miroslava Georgieva’s research interests are focused on topics related to Medieval Archaeology and Church Architecture in Southwestern Bulgaria. She also shows interest in archaeological monuments from the Roman period. As a result of these

studies, Miroslava Georgieva published her first book titled “*Tumulus Burial Complexes in Southwestern Thrace during the Roman Period (1st–4th century)*”, which is based on part of her doctoral dissertation.

For the announced competition for the academic position of Associate Professor, Dr. Georgieva submitted a total of fifteen publications published in various scholarly journals and collections (see the attached List of Publications). These include two independent monographs, five studies, and eight articles. Her habilitation work is titled “*Church Architecture in Southwestern Bulgaria (9th–17th century)*”, Blagoevgrad, 2024, and comprises 380 pages, including numerous plans, maps, and photographs. The study follows a classical structure, consisting of three main chapters that outline different areas of academic inquiry. The monograph also includes a detailed introduction, conclusion, bibliography, two appendices (Appendix No. 1 – *Typological Classification of Church Buildings (9th–17th century)* and Appendix No. 2 – *Catalogue of Churches*), a list of abbreviations, and a summary in English.

The monograph aims to present a comprehensive overview of church architecture in Southwestern Bulgaria (primarily within the present-day Blagoevgrad region). This is a synthesizing work that brings together numerous examples of ecclesiastical architecture from the designated area. The research is based mainly on information obtained from archaeological excavations and field observations conducted over the years. The data collected through fieldwork are further enriched by the inclusion of written sources relevant to the subject of the study. The chronological scope of the research is remarkably broad—beginning with the period of the First Bulgarian Tsardom and extending to the 17th century.

The introductory section of the book outlines the essence and structure of the monographic study and serves as its foundation. It presents the physical, geographical, historical, and archaeological characteristics of the region. The author identifies the main urban centers along the Struma River valley, emphasizing the history of Melnik and Petrich, as well as several hard-to-reach fortresses such as those near Ilindentsi, Gorno Spanchevo, Kalimantsi, Krupnik, Simitli, and others. Attention is also paid to the valley along the upper and middle course of the Mesta River and the fortresses located

there. In the introduction, M. Georgieva provides a detailed review of previous research and archaeological investigations related to the topic of her monograph.

The subsequent exposition follows a consistent structure in the development of the material. In all three chapters, each begins with a general overview of church architecture, followed by an analysis of the distribution of religious buildings along the Struma and Mesta River valleys during the selected period. Numerous examples of ecclesiastical architecture – both from the studied region and beyond – are presented, allowing Dr. Georgieva to reach logical and well-founded conclusions. In all three sections of the work, the religious complexes of Southwestern Bulgaria are examined within the broader context of the overall development of church architecture across the Bulgarian lands. At the end of each chapter, a typology and characterization of church buildings from the respective period are provided.

The first chapter of the monograph, titled “*Church Architecture in Southwestern Bulgaria during the First Bulgarian Tsardom (late 9th – early 11th century)*”, focuses on several emblematic examples of church buildings located within the studied area. Dr. Georgieva rightly points out that during this period, the basilica type was the most widespread form of ecclesiastical architecture. At the same time, the book also discusses the triconch churches built in the southwestern Bulgarian territories during the First Bulgarian Tsardom. The exposition is complemented by rich visual documentation, including photographs, maps, diagrams, and architectural plans of churches, presented at the end of the first part of the study.

The second chapter, titled “*Church Architecture in Southwestern Bulgaria during the Second Bulgarian Tsardom (late 12th – late 14th century)*”, begins with an overview of church architecture across the Bulgarian lands during the Byzantine rule and throughout the period of the Second Bulgarian Tsardom. Regarding the churches along the Struma River valley, the author successfully places the main emphasis on the temples in Melnik and those in the Petrich region, as well as on a number of other religious buildings constructed within the chosen chronological framework. As for the churches built during the Second Bulgarian Tsardom and located along the Mesta River, Dr. Georgieva identifies nine medieval temples, some of which remain insufficiently studied. This chapter presents more than thirty churches, with the author noting their

history, origin, and stages of research. At the same time, Dr. Georgieva offers a typological classification of these ecclesiastical complexes. The nature and scope of the material make the second chapter the most extensive part of the monograph.

The third chapter, titled *“Church Architecture in Southwestern Bulgaria during the Late Middle Ages (15th–17th century)”*, reflects the transformation of ecclesiastical architecture in the Bulgarian lands following the conquest of the Balkan Peninsula by the Ottoman Turks. The exposition traces the fate of numerous churches and monasteries built during the Second Bulgarian Tsardom that experienced various changes brought about by the imposition of the new faith across the Balkans, particularly in the Blagoevgrad region. The study concludes that *“despite the Ottoman conquest, archaeological evidence from the examined churches in the studied area shows no signs of destruction dating from the late 14th-15th centuries. Such evidence appears only in the second half of the 16th century and is linked to the major earthquakes that occurred during that period”*.

Based on her comprehensive research, the author rightfully concludes that church architecture in Southwestern Bulgaria during the Medieval period (9th–17th century) is represented by three main types of religious buildings, each reflecting specific characteristics according to the era — basilicas, single-nave churches, and triconch churches. These “architectural models” follow the general trends in the development of architecture throughout the Bulgarian lands. At the same time, Dr. Georgieva outlines certain regional features that are characteristic of the southwestern Bulgarian territories during the Middle Ages.

The study has a significant contributory character, as it presents a broad and detailed picture of church architecture in Southwestern Bulgaria, primarily based on archaeological data. The author collects, systematizes, and analyzes a wide range of information concerning medieval religious complexes in the region, offering revised dating for some of the church buildings. A typological classification of the churches found in the area has been developed, identifying their layout schemes and façade-decorative features. Dr. Georgieva also determines the functional characteristics of the ecclesiastical buildings within their respective historical contexts.

In conclusion, I would like to emphasize that the overall scholarly output of Dr. Miroslava Georgieva fully meets the requirements for holding the academic position of *Associate Professor* in accordance with the Law for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB), and even exceeds the required criteria. The submitted “Summary of Scholarly Contributions” adequately reflects the author’s achievements, both in the habilitation thesis and in her other research works.

All the points discussed above give me solid grounds to support the appointment of Senior Assistant Professor Dr. Miroslava Stoilova Georgieva to the academic position of *Associate Professor*, for which I will vote affirmatively at the final meeting of the Scientific Jury for this competition.

Sofia,
October 30, 2025

Signature:
Assoc. Prof. Elena Kostova, PhD
Institute for Historical Studies –
Bulgarian Academy of Sciences